

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 343/2023-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o neúplnej ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti rozhodnutiu Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže č. GRZVJS-09193/21-2022 zo 7. decembra 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Návrhu na ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa neúplnou ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 26. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na vzdelanie podľa čl. 42 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na zákaz diskriminácie podľa čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na vzdelanie podľa čl. 2 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na všeobecný zákaz diskriminácie podľa čl. 1 Protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Tiež navrhuje zakázať generálnemu riaditeľstvu v pokračovaní porušovania jeho uplatnených práv, obnoviť stav pred ich porušením a priznať finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 eur. Zároveň žiada, aby mu bol v konaní pred ústavným súdom ustanovený právny zástupca.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, priložených a vyžiadaných príloh vyplýva, že sťažovateľ pôvodne vykonával uložený trest odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Ilava (ďalej len „ÚVTOS Ilava“). V rámci výkonu trestu sa sťažovateľ aktívne zúčastňoval na programe vzdelávania v odbore podnikanie v remeslách a službách na Strednej odbornej škole Pruské (ďalej len „SOŠ Pruské“). Generálne riaditeľstvo na základe návrhu riaditeľa ÚVTOS Ilava z 1. decembra 2022 rozhodlo namietaným rozhodnutím o premiestnení sťažovateľa do Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Leopoldov (ďalej len „ÚVTOS Leopoldov“). Premiestnenie sťažovateľa sa uskutočnilo 13. decembra 2022. V súvislosti s premiestnením sťažovateľa bol tento rozhodnutím

riaditeľky SOŠ Pruské z 22. decembra 2022 vylúčený zo štúdia. Proti rozhodnutiu riaditeľky SOŠ Pruské podal sťažovateľ odvolanie. Trenčiansky samosprávny kraj rozhodnutím z 26. januára 2023 odvolanie sťažovateľa zamietol a rozhodnutie riaditeľky SOŠ Pruské potvrdil.

3. Generálnemu riaditeľstvu bolo 13. marca 2023 postúpené zo strany Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky podanie sťažovateľa, ktoré označil ako „*Sťažnosť*“ s poukazom na § 65dc ods. 1 zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 4/2001 Z. z.“). V podaní sťažovateľ vyjadril svoju nespokojnosť s jeho premiestnením do ÚVTOS Leopoldov a vylúčením zo štúdia na SOŠ Pruské. Generálne riaditeľstvo prípisom č. GRZVJS-02625/12-2023-2 z 22. marca 2023 vrátilo podanie sťažovateľovi s odôvodnením, že jeho podanie nie je sťažnosťou s poukazom na § 65da ods. 3 písm. a) v spojení s § 65db ods. 6 zákona č. 4/2001 Z. z., keďže sa nedožadoval ochrany svojich práv a právom chránených záujmov. Obsah podania bol vyhodnotený ako vyjadrenie jeho názoru.

II.

4. Sťažovateľ uvádza, že potom, ako podal rôzne sťažnosti, odvolania a podnety na prešetrenie zákonnosti rozhodnutí ÚVTOS Ilava adresované orgánom verejnej moci vrátane trestných oznámení, bolo rozhodnuté o jeho premiestnení do ÚVTOS Leopoldov. Následne riaditeľ ÚVTOS Ilava navrhol SOŠ Pruské ho vylúčiť zo vzdelávacieho programu, keďže jeho premiestnením je proces vzdelávania znemožnený. Vrátením jeho podania došlo podľa názoru sťažovateľa k jeho diskriminácii a zásahu do jeho práva na vzdelanie. Zdôrazňuje, že namiesto odstránenia protiprávneho stavu sa generálne riaditeľstvo snažilo vrátením jeho podania zakryť vzniknutý protiprávny stav.

III.

5. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Podstata a účel princípu subsidiarity vychádza z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013). Rovnako by opačný záver znamenal popretie významu podústavného práva pri ochrane základných práv. Z uvedeného vyplýva, že navrhovateľ sa môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv v konaní pred ústavným súdom až v prípade, ak využije všetky dostupné právne poriadku na ich ochranu [§ 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoÚS“)].

6. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že ústavy na výkon väzby a ústavy na výkon trestu odňatia slobody tvoria podľa § 2 ods. 1 písm. b) zákona č. 4/2001 Z. z. organizačné súčasti Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „zbor“).

7. Podľa § 4 ods. 1 písm. j) zákona č. 4/2001 Z. z. zbor v rámci svojej pôsobnosti vybavuje sťažnosti obvinených a odsúdených podľa tohto zákona a sťažnosti podané podľa osobitného predpisu.
8. Podľa § 65da ods. 1 zákona č. 4/2001 Z. z. obvinený alebo odsúdený má právo podať sťažnosť podľa tohto zákona.
9. Podľa § 65da ods. 2 zákona č. 4/2001 Z. z. sťažnosť podľa tohto zákona je podanie obvineného alebo odsúdeného, ktorým sa domáha ochrany svojich práv alebo právom chránených záujmov, o ktorých sa domnieva, že boli porušené činnosťou alebo nečinnosťou organizačnej zložky zboru podľa § 2 ods. 1, a zároveň poukazuje na konkrétne nedostatky, ktorých odstránenie je v pôsobnosti organizačnej zložky zboru, najmä na porušenie právnych predpisov alebo vnútorných predpisov zboru.
10. Podľa § 65db ods. 1 zákona č. 4/2001 Z. z. na vybavenie sťažnosti je príslušný ústav, do ktorého pôsobnosti patrí činnosť, o ktorej sa sťažovateľ domnieva, že ňou boli porušené jeho práva alebo právom chránené záujmy...
11. Podľa § 65dg ods. 1 zákona č. 4/2001 Z. z. organizačná zložka zboru alebo ministerstvo sú povinní sťažnosť vybaviť do 30 pracovných dní.
12. Podľa § 65dj ods. 1 zákona č. 4/2001 Z. z. ak organizačná zložka zboru alebo ministerstvo prešetrovaním sťažnosti nezistí porušenie práva alebo právom chráneného záujmu sťažovateľa, vyhodnotí sťažnosť ako „neopodstatnenú“. Ak organizačná zložka zboru alebo ministerstvo prešetrovaním sťažnosti zistí porušenie práva alebo právom chráneného záujmu sťažovateľa, vyhodnotí sťažnosť ako „opodstatnenú“. Ak sťažnosť nemožno prešetriť, organizačná zložka zboru alebo ministerstvo vybaví sťažnosť ako „nevyhodnotenú“.
13. Podľa § 65dj ods. 2 písm. g) zákona č. 4/2001 Z. z. organizačná zložka zboru príslušná na vybavenie sťažnosti alebo ministerstvo vypracujú záznam o prešetrení sťažnosti, ktorý obsahuje v prípade opodstatnenej sťažnosti povinnosť prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku.
14. Podľa § 65dk ods. 1 zákona č. 4/2001 Z. z. žiadosť o prešetrenie vybavenia sťažnosti (ďalej len „žiadosť“), v ktorej sťažovateľ vyjadruje nesúhlas s vybavením svojej sťažnosti, môže sťažovateľ podať do 15 pracovných dní od doručenia záznamu o prešetrení sťažnosti; na žiadosť podanú po lehote sa neprihliada a vráti sa sťažovateľovi. Proti vybaveniu sťažnosti ministerstvom nemožno podať žiadosť.
15. Podľa § 65dk ods. 2 zákona č. 4/2001 Z. z. sťažovateľ podáva žiadosť organizačnej zložke zboru, ktorá sťažnosť prešetrovala, alebo ministerstvu.
16. Podľa § 65dk ods. 3 zákona č. 4/2001 Z. z. ak organizačná zložka zboru, ktorá sťažnosť prešetrovala, nevyhoví žiadosti v plnom rozsahu, príslušný na vybavenie žiadosti je jej najbližšie nadriadený orgán.
17. Podľa § 65dk ods. 8 zákona č. 4/2001 Z. z. na spôsob vybavenia žiadosti sa primerane použijú ustanovenia záznamu o prešetrení sťažnosti.
18. Citované ustanovenia zákona č. 4/2001 Z. z. poskytujú sťažovateľovi procesnú platformu na účinné prednesenie jeho kritiky a nespokojnosti voči jeho premiestneniu do ÚVTOS Ilava.

Zákon č. 4/2001 Z. z. totiž inštitút sťažnosti kreuje procesne nárokovateľným spôsobom, teda tak, že príslušné organizačné zložky zboru sú povinné sa sťažnosťou sťažovateľa zaoberať, reagovať na ňu zákonom predpísaným spôsobom a v prípade zistenia jej opodstatnenosti sú povinné prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku.

19. Okrem toho ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažovateľovej sťažnosti poukazuje aj na § 4 ods. 1 písm. b) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“), podľa ktorého pôsobnosť prokuratúry vykonávajú prokurátori dozorom nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu.

20. Podľa § 18 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre prokurátor dozerá na to, aby v celách policajného zaistenia, v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, ochranné liečenie, ochranná výchova alebo detencia, boli držané alebo umiestnené osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy.

21. Podľa § 18 ods. 3 písm. c) zákona o prokuratúre prokurátor je povinný písomným príkazom zrušiť rozhodnutie alebo pozastaviť vykonávanie rozhodnutia, príkazu alebo opatrenia orgánov vykonávajúcich správu miest uvedených v odseku 1 alebo odseku 2 alebo ich nadriadeného orgánu, ak sú v rozpore so zákonom alebo s iným všeobecne záväzným právnym predpisom.

22. Podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v rozsahu ustanovenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

23. Podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre podnetom sa rozumie podanie, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti.

24. Podľa § 35 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor príslušný na vybavenie podnetu je povinný vybaviť podnet do dvoch mesiacov odo dňa, keď mu bol podnet pridelený na vybavenie. V odôvodnených prípadoch rozhodne o predĺžení tejto lehoty bezprostredne nadriadený prokurátor.

25. S poukazom na predchádzajúce odseky tohto uznesenia ústavný súd uvádza, že proti zásahu do práv jednotlivcov, ktorí na nachádzajú vo výkone väzby alebo trestu odňatia slobody, sa možno domáhať ochrany ich subjektívnych práv dvomi procesnými líniami. Prvou líniou je podanie sťažnosti podľa zákona č. 4/2001 Z. z. Druhou líniou je podanie podnetu prokurátorovi, ktorý vykonáva dozor v miestach, v ktorých sú držané osoby pozbavené osobnej slobody na základe rozhodnutia príslušného orgánu v zmysle ustanovení zákona o prokuratúre.

26. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti namieta nezákonnosť rozhodnutia generálneho riaditeľstva zo 7. decembra 2022, ktorým došlo k jeho premiestneniu z ÚVTOS Ilava do ÚVTOS Leopoldov, nie však nezákonnosť rozhodnutia generálneho riaditeľstva o vrátení podania.

27. Sťažovateľ si v danom prípade zvolil líniu ochrany jeho práv cestou zákona č. 4/2001 Z. z. prostredníctvom podania, obsahom ktorého bola jeho nespokojnosť s premiestnením do ÚVTOS

Ilava, a s tým spojené jeho vylúčenie zo vzdelávacieho programu. Generálne riaditeľstvo však obsah tohto podania nevyhodnotilo ako sťažnosť podľa zákona č. 4/2001 Z. z., ale ako vyjadrenie a názor sťažovateľa na vzniknutú situáciu. Z uvedeného dôvodu preto došlo k vráteniu podania sťažovateľovi a podanie sťažovateľa sa tak neprešetrilo. Ústavný súd konštatuje, že ak sťažovateľ riadne nevyužil právny prostriedok ochrany jeho subjektívnych práv, ktorý mu právny poriadok poskytuje, nemožno hovoriť o splnení podmienky konania pred ústavným súdom spočívajúcej vo vyčerpaní všetkých dostupných a účinných prostriedkov nápravy (pozri tiež III. ÚS 392/2020). Z uvedeného dôvodu preto ústavný súd odmietol neúplnú ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 ZoÚS pre jej neprípustnosť.

28. Podľa § 37 ods. 1 ZoÚS možno v konaní na ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a žiadosti sťažovateľa podľa § 37 ods. 1 ZoÚS nebolo vyhovené.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júla 2023

Robert Šorl
predseda senátu